

**TOIMINTASUUNNITELMA
ENERGIANKÄYTÖN TEHOSTAMISEKSI
VUOSILLE 2026-2035**

Lapinlahden kunta

Toimintasuunnitelma

Sisällysluettelo

ESIPUHE	3
SOPIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT JA PERUSTEET	3
TOIMINNAN ORGANISOINTI	4
TOIMINTASUUNNITELMAN RAJAUKSET JA KATTAVUUS	5
ENERGIATEHOKKUUSSOPIMUKSEN TAVOITTEET KUNNASSA	5
TAVOITETASO JA SEURANNAN PERIAATE	5
KUNNAN TOIMINNALLISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	6
ENERGIATEHOKKUUS JULKISISSA HANKINNOISSA.....	6
ENERGIATEHOKKUUDEN HUOMIOONOTTAMINEN SUUNNITTELUN OHJAUKSESSA	7
TEKNISET ENERGIATEHOKKUUSTOIMENPITEET JA ENERGIAKATSELMUKSET	7
KULUTUSSEURANTA JA ENERGIATEHOKKUUTTA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT	9
RAHOITUS	10
KOULUTUS- JA TIEDOTUSTOIMINTA	10
FOSSIILISET POLTTOAINEET	12
UUSIUTUVIEN ENERGIALÄHTEIDEN KÄYTTÖÖNOTTO	12
SOPIMUKSEN MUKAINEN SEURANTA JA RAPORTOINTI	13

Esipuhe

Energiatehokkuussopimukset ovat Suomessa keskeinen keino edistää energian tehokasta käyttöä ja toteuttaa Euroopan unionin energiatehokkuutta koskevia velvoitteita. EU:n energiatehokkuusohjaus korostaa julkisen sektorin roolia energiatehokkuuden parantamisessa ja julkisten rakennusten energiatehokkuuden kehittämisessä. Uusi energiatehokkuussopimuskausi on 1.1.2026–31.12.2035, ja julkisen sektorin toimijoita koskeva sopimus on Julkisen alan energiatehokkuussopimus (JETS). Lapinlahden kunnalle JETS-toimintasuunnitelma toimii käytännön työkaluna energiatehokkuustyön organisointiin, kulutusseurantaan, energiansäästötoimien edistämiseen sekä raportointiin sopimuskaudella 2026–2035. Kunnalle energiatehokkuussopimukseen liittyminen ja toimintasuunnitelman laatiminen tukevat energiankäytön hallintaa ja selkeyttävät eri toimijoiden vastuita ja yhteistyötä energiansäästön edistämässä.

Sopimuksen lähtökohdat ja perusteet

Lapinlahden kunta on osallistunut edellisellä sopimuskaudella kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) liittymällä sopimukseen kesken kauden vuonna 2020 ja laatimalla KETS-toimintasuunnitelman vuosille 2020–2025. Sopimuskaudella 2026–2035 Lapinlahden kunta toteuttaa energiatehokkuustyötään Julkisen alan energiatehokkuussopimuksen (JETS) mukaisesti.

JETS edellyttää, että liittyjä laatii sopimuksen toimeenpanoa koskevan toimintasuunnitelman tai päivittää olemassa olevan suunnitelman, hyväksyytään sen vastuullisessa toimielimessä ja toimittaa sen sopimuksessa kuvatun määräajan mukaisesti. Lisäksi liittyjä raportoi vuosittain seurantajärjestelmään edellisen vuoden energiankäytöstä sekä energiansäästötoimenpiteistä ja niiden säästövaikutuksista.

Toimintasuunnitelmassa energiatehokkuussopimuksen toimeenpano on kunnassa selkeästi suunniteltu ja aikataulutettu sekä liitetty osaksi kunnan normaalia toimintaa ja ohjeistusta. Toimintasuunnitelma kokoaa yhteen käytännön toimintamallin, jolla energiatehokkuustyön organisointi, kulutusseuranta, toimenpiteiden kirjaaminen sekä raportointi toteutetaan suunnitelmallisesti sopimuskauden aikana.

Toiminnan organisointi

Sopimuksen yhdyshenkilö suorittaa energiatehokkuussopimuksen toimeenpanoon liittyvän verkkokurssin varmistamaan osaamisen.

	Sopimuksen vastuuhenkilö
Nimi	Mikko Riecki
Organisaatio	Lapinlahden kunta
Tehtävänimike	Kiinteistöpäällikkö
Postiosoite	Asematie 4
Postinumero	73100
Postitoimipaikka	Lapinlahti
Puhelin	0404883721
Sähköposti	mikko.riekki@lapinlahti.fi

	Sopimuksen yhdyshenkilö
Nimi	Rami Linna
Organisaatio	Lapinlahden kunta
Tehtävänimike	Tekninen johtaja
Postiosoite	Asematie 4
Postinumero	73100
Postitoimipaikka	Lapinlahti
Puhelin	0404883701
Sähköposti	rami.linna@lapinlahti.fi

Toimintasuunnitelman rajaukset ja kattavuus

Julkisen alan energiatehokkuussopimus (JETS) koskee kaikkea Lapinlahden kunnan hallinnassa olevaa energiankäyttöä eli energiankäyttöä, johon kunnalla on määräysvalta ja jonka energiatehokkuustoimista kunta voi päättää.

Sopimukseen liitettävään energiankäyttöön kuuluu kunnan omistamat ja käyttämät rakennukset, katu- ja muu ulkovalaistus sekä kunnan omat ajoneuvot ja työkoneet. Sopimus koskee lisäksi kunnan ostamia palveluita ja muita hankintoja energiatehokkuuden huomioimisena hankintamenettelyissä. Suunnitelman ulkopuolelle rajautuvat kunnan omistamat toiminnot siltä osin kuin niiden energiankäyttö kuuluu jonkin muun energiatehokkuussopimuksen piiriin.

Energiatehokkuussopimuksen tavoitteet kunnassa

Tavoitetaso ja seurannan periaate

Lapinlahden kunta asettaa vuodelle 2035 20 % energiansäästö tavoitteen. Tavoitteen saavuttamista edistetään tunnistamalla ja toteuttamalla tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita energiatehokkuustoimenpiteitä sekä raportoimalla toimenpiteet ja niiden säästövaikutukset seurantajärjestelmään. Vertailuvuotena käytetään vuotta 2024.

Energiankäyttö yhteensä vuonna 2024	13 891,5 MWh
Energiansäästön tavoite vuodelle 2035	2 780,0 MWh (20 %)

Kunnan toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet

Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa

Kunnat ovat merkittäviä hankintojen tekijöitä, sillä hankinnat sisältävät tuotteita, palveluja sekä rakennusurakoita. Hankinnat voivat koskea esimerkiksi laitteita, ajoneuvoja tai energian ostoa. Energiatehokas hankinta vähentää energiankulutusta ja voi samalla pienentää käytönaikaisia kustannuksia. Tämän vuoksi hankinnoissa on tärkeää tarkastella koko elinkaarikustannusta eikä pelkästään hankintahetken hintaa. Suurempi alkuinvestointi voi olla perusteltu, jos se tuottaa riittävät säästöt myöhemmin.

Nykytila: Kunnalla on hankintaohje, jota tullaan päivittämään energiatehokkuusasioiden osalta lähitulevaisuudessa.

Tavoite: Energiatehokkuus on hankintakriteerinä, kun se johtaa parempaan taloudelliseen lopputulokseen ja tarjoajilta vaaditaan riittävät energiatehokkuustiedot vertailukriteerinä.

Toimenpide	Energiatehokkuuden huomioiminen julkisissa hankinnoissa
Kuvaus	Käytetään hankintaohjetta. Ohjeistetaan ja koulutetaan hankintoja tekevä henkilöstö ottamaan huomioon energiatehokkuus hankintamenettelyissä.
Vastuu	Hankinnoista vastaavat henkilöt
Aikataulu	Jatkuva
Mittarit	Hankintojen energiatehokkuusohje sisällytetty osaksi hankintaohjeistusta. Hankinnat, jossa saavutetut laskennalliset energia- ja kustannussäästöt sekä elinkaarikustannukset raportoidaan yhdyshenkilölle JETS-raportointia varten.
Raportointi	Energiatehokkuus tuodaan esiin tehdyissä päätöksissä.

Toimintasuunnitelma

Energiatehokkuuden huomioinnin suunnittelun ohjauksessa

Nykytila: Kunnalla ei ole energiatehokkuuden huomioimiseen rakennussuunnittelussa erillistä ohjeistusta, mutta energiatehokkuus pyritään huomioimaan teknisissä valinnoissa ja suunnittelussa.

Tavoite: Uudis- ja korjausrakentamiseen liittyvässä päätöksenteossa otetaan huomioon toteutusvaihtoehtojen energiatehokkuus ja elinkaarikustannukset yhtenä valintakriteerinä. Tämä tukee energiatehokkuus ensin -periaatteen toteutumista. Lisäksi kunta pyrkii maankäyttö- ja liikennesuunnittelulla edistämään yhdyskuntarakenteen energiatehokkuutta.

Toimenpide	Energiatehokkuuden huomioiminen rakennussuunnittelussa
Kuvaus	<p>Kehitetään rakennushankkeiden suunnittelun ohjausta ja ohjeistusta siten, että uudis- ja korjausrakentamisen tekniset ja järjestelmävalinnat perustuvat energiatehokkuuteen ja elinkaariedullisuuteen.</p> <p>Edellytetään mahdollisuuksien mukaan suunnittelijoilta eri toteutusvaihtoehtojen energiatehokkuusvaikutusten esittämistä sekä varataan tähän riittävät resurssit.</p> <p>Suunnittelijoiden kilpailutuksessa huomioidaan kustannusten ohella energiatehokkuusosaaminen ja kokemus.</p>
Vastuu	Tekninen toimi, kiinteistökeskus, rakennuttaminen, rakennuttamista ohjaava taho
Aikataulu	Jatkuva
Mittarit	<p>Teknisten ja järjestelmävalintojen energiatehokkuus- ja elinkaari-perustelujen toteutuminen hankkeissa.</p> <p>Toteutusvaihtoehtojen energiatehokkuusvaikutusten esittäminen suunnittelussa.</p> <p>Laskennalliset energia- ja kustannussäästöt (MWh/a, €/a)</p>
Raportointi	Energiatehokkuus tuodaan esiin tehdyissä päätöksissä.

Tekniset energiatehokkuustoimenpiteet ja energiakatselmuks

Nykytila: Energiakatselmuksia on tehty ja raportoitu KETS-raportoinnin yhteydessä. Meneillään katselmus suurimpien energiankulutuksen kiinteistöissä. Toimenpiteitä tehty valaisimien vaihdon, lämpötilojen ja ilmanvaihdon säädön osalta sekä käyttöaikojen tarkastelua.

Toimintasuunnitelma

Tavoite: Energiatehokkuustoimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti 20 % energiansäästö tavoitteen saavuttamiseksi.
Tavoitteena myös esitellä tehdyt energiatehokkuustoimenpiteet ja energiakatselmuksien raportit teknisessä lautakunnassa.

Toimenpide	Energiakatselmukset	Tekniset energiatehokkuustoimenpiteet kiinteistöissä	Yhdyskuntatekniikan energiatehokkuustoimenpiteet
Kuvaus	<p>Energiakatselmuksissa esiin tulleista toimenpiteistä valitaan toteutettaviksi tarkoituksenmukaiset ja kustannustehokkaat toimet.</p> <p>Käyttötekniset toimenpiteet pyritään toteuttamaan mahdollisimman pian, ja investointia edellyttävillä toimenpiteillä laaditaan toteutusaikataulu.</p> <p>Toteutettujen toimien säästövaikutuksia seurataan osana energiankäytön seurantaa.</p>	<p>Vaihtaa loputkin valaisimet LED-valaisimiin, valaisimien vaihtoaste noin 50 %.</p> <p>Huolehditaan, että kiinteistötekniikan säädöt ja aikataulut ovat tarpeen mukaiset ja, että kiinteistöihin vaihdettava tekniikka on energiatehokasta.</p>	<p>Vaihtaa ulkovalaistuksen osalta LED-valaisimiin, valaisimia vaihtamatta noin 20 %.</p> <p>Pyritään löytämään uudenaikaisia valaistuksen säätömahdollisuuksia ja järjestelmiä.</p>
Vastuu	Kiinteistökeskus	Kiinteistökeskus	Liikenneväylät ja yleiset alueet
Aikataulu	Jatkuva	Jatkuva	Jatkuva
Mittarit	<p>Toteutuneet katselmoinnit (kpl)</p> <p>Toteutuneet toimenpiteet/ehdotetut toimenpiteet (%)</p>	<p>Energiatehostamistoimenpiteillä saavutetut säästöt (MWh/a)</p> <p>Kiinteistöjen ominaiskulutusten muutos (kWh/m³, kWh/m²)</p>	<p>Energiatehostamistoimenpiteillä saavutetut säästöt (MWh/a)</p> <p>Ominaiskulutusten muutos (kWh/m³, kWh/m²)</p>
Raportointi	Kooste esitetään teknisessä lautakunnassa.	Kooste esitetään teknisessä lautakunnassa.	Kooste esitetään teknisessä lautakunnassa.

Kulutusseuranta ja energiatehokkuutta kuvaavat tunnusluvut

Kulutusseurannan tavoitteena on, että kunnan energiankäytön seurantatietoja hyödynnetään energiatehokkuuden hyvän tason ylläpitämiseksi, poikkeamien tunnistamiseksi ja korjaavien toimenpiteiden käynnistämiseksi. Tilojen käyttäjiä ohjataan energiatehokkaaseen toimintaan, koska heidän toiminnallaan on merkittävä vaikutus energiankulutukseen.

Nykytila: Kiinteistöissä energiankulutusta seurataan kuukausitasolla ja lämmitysenergiankulutusta seurataan sääkorjattuna vuositasolla.

Tavoite: Kulutusseurantaa kehitetään siten, että kohdekohtaiset kulutustiedot ja poikkeamat ovat helposti käytettävissä, Energian käyttäjiä tiedotetaan ja kannustetaan aktiiviseen havainnointiin sekä vastuulliseen energian käyttöön kohteissa, ja seurannan automaatiota lisätään mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on, että seurantatiedot tukevat käytännön ylläpitoa ja poikkeamiin puuttumista.

Toimenpide	Kulutusseurannan kehittäminen ja hyödyntäminen säästöjen aikaansaamiseksi
Kuvaus	Säännöllinen energiankäytön seuranta. Seurantatietojen tulee olla huoltohenkilöstön helposti saatavilla, jotta poikkeamat ja toimenpidetarpeet voidaan tunnistaa ajoissa ja tarvittaviin korjaaviin toimiin voidaan ryhtyä. Tiedotetaan tilojen käyttäjiä energiakulutuksen muutoksista. Seurataan energiankulutuksen seurantajärjestelmien kehitystä ja niiden soveltuvuutta kunnan käyttöön.
Vastuu	Kiinteistökeskus
Aikataulu	Kuukausittain
Mittarit	Kiinteistökohtainen kulutus (kWh/kk) Tunnistettujen poikkeamien määrä (kpl/a) Käsiteltyjen poikkeamien osuus (%)
Raportointi	Luodaan kuukausi raportti. Palaveri käytäntö erityisesti poikkeamien osalta.

Toimintasuunnitelma

Rahoitus

Ulkopuolisella rahoituksella voidaan edistää sellaisten hankkeiden toteutumista, jotka muutoin saattaisivat jäädä toteuttamatta.

Nykytila: Energiatehokkuushankkeisiin ei ole toistaiseksi haettu avustuksia.

Tavoite: Energiatehokkuushankkeisiin haetaan mahdollisuuksien mukaan saatavilla olevia avustuksia ja muuta ulkopuolista rahoitusta.

Toimenpide	Rahoitusratkaisut
Kuvaus	Selvitetään energiatehokkuushankkeisiin soveltuvat avustukset ja muut ulkopuoliset rahoitusmahdollisuudet sekä haetaan niitä.
Vastuu	Kiinteistökeskus
Aikataulu	Jatkuva
Mittarit	Saadut eurot (€)
Raportointi	Tiedotteet

Koulutus- ja tiedotustoiminta

Nykytila: Koulutus ja tiedotus on ollut pääosin satunnaista. Energiatehokkuuteen ja energiansäätöön liittyvää ulkoista viestintää on toteutettu mm. Lapinlahden kunnan ilmastosuunnitelman kautta.

Tavoite: Energiatehokkuuteen ja energiansäätöön liittyvät toimintatavat sisällytetään uusien työntekijöiden perehdytykseen. Lisäksi energiatehokkuus huomioidaan säännöllisesti henkilöstön sisäisessä viestinnässä, ohjeistuksessa ja käytännön toimintatavoissa siten, että henkilöstöllä on riittävä valmius tunnistaa omassa työssään energiansäätömahdollisuuksia ja toimia energiatehokkaasti.

Toimintasuunnitelma

Toimenpide	Henkilöstön koulutus	Sisäinen ohjeistus	Ulkoinen viestintä
Kuvaus	<p>Kunnan työntekijöille järjestetään vuosittain kohdennettuja oman aihepiirin energiatehokkuuskoulutuksia.</p> <p>Henkilöstöä ohjeistetaan energiatehokkaisiin toimintatapoihin.</p>	<p>Kunta viestii energiatehokkuussopimuksen toimeenpanosta aktiivisesti eri kanavia hyödyntäen omalle henkilöstölleen ja luottamushenkilölle sekä kannustaa keskinäiseen tiedonvaihtoon.</p> <p>Henkilöstöä tiedotetaan energiankulutuksesta ja -kustannuksista.</p>	<p>Julkaistaan energiatehokkuuden toimintasuunnitelma kunnan kotisivuilla.</p> <p>Toimitaan yhteistyössä tiedotusvälineiden sekä energiansäästön, että uusiutuvien energianlähteiden edistämiseksi vastaavien organisaatioiden kanssa ja järjestetään näyttelyitä ja muita tapahtumia tiedon välittämiseksi kansalaisille ja yleisölle.</p> <p>Kunnan asiakkaille ja oppilaille järjestetään kohdennettuja oman aihepiirin energiatehokkuuskoulutuksia.</p>
Vastuu	Kaikki hallinnon alat	Kaikki hallinnon alat	Kaikki hallinnon alat
Aikataulu	Jatkuva	Jatkuva	Jatkuva
Mittarit	<p>Perehdytettyjen työntekijöiden lkm.</p> <p>Toteutuneiden koulutusten lkm.</p>	Tiedotteiden lkm.	Järjestettyjen tilaisuuksien lkm.
Raportointi	Asiasta kappale tilinpäätökseen.	Asiasta kappale tilinpäätökseen.	Asiasta kappale tilinpäätökseen.

Toimintasuunnitelma

Fossiiliset polttoaineet

Nykytila: Polttoaineiden kulutus on seurattu vuosittain ja tiedot raportoitu KETS-seurantaan. Kunnan omistamissa kiinteistöissä ei käytetä öljyä lämmitysmuotona, joten fossiilisten polttoaineiden käyttö kohdistuu kunnan omistamiin ajoneuvoihin ja työkoneisiin.

Tavoite: Fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähennetään kaluston käytön seurannan ja optimoinnin avulla, sekä vähäpäästöiset käyttövoimat huomioidaan kaluston uudistamisessa.

Toimenpide	Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen
Kuvaus	Fossiilisten polttoaineiden käyttöä vähennetään teknisesti ja taloudellisesti perustelluissa kohteissa.
Vastuu	Kiinteistökeskus, Liikenne ja yleiset alueet
Aikataulu	Jatkuva
Mittarit	Fossiilisten polttoaineiden käytön määrä (l/a)
Raportointi	JETS-raportointi

Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto

Nykytila: Suurin osa kunnan kiinteistöistä on liitetty Savon Voiman kaukolämpöverkkoon, jonka tuottamasta energiasta 75 % tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä. Sähkö hankitaan Väreän kautta, jolla myydyn sähkön fossiilittomien energialähteiden osuus vuonna 2024 oli 64,9 %.

Tavoite: Kasvattaa ja ylläpitää uusiutuvien energialähteiden käytön osuutta kunnan omassa toiminnassa. Tavoitetta tukee Savon Voiman Lapinlahden Suoniemeen suunniteltu hanke, jossa jätevedenpuhdistamon hukkalämpöä hyödynnettäisiin kaukolämmön tuotannossa.

Toimintasuunnitelma

Toimenpide	Lisätään uusiutuvan energian käyttöä ja tuotantoa
Kuvaus	<p>Toteutetaan mahdollisuuksien mukaan uusiutuvan energian kuntakatselmus, jossa selvitetään kunnan uusiutuvan energian käytön lisäämisen mahdollisuudet.</p> <p>Seurataan alueellisten energiaratkaisujen ja hankkeiden kehittymistä sekä myötävaikutetaan uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon kunnan alueella sijaitsevassa energiantuotannossa.</p> <p>Energianhankinnassa pyritään lisäämään uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian osuutta.</p>
Vastuu	Kiinteistökeskus
Aikataulu	Jatkuva
Mittarit	<p>Uusiutuvan energian määrä (MWh/a)</p> <p>Uusiutuvien energialähteiden osuus (%)</p>
Raportointi	Osana JETS-raportointia

Sopimuksen mukainen seuranta ja raportointi

Kiinteistöpäällikkö, kuntatekniikkapäällikkö ja huoltomestari vastaavat vuosiraportoinnin kokoamisesta. Kiinteistöpäällikkö toimii JETS-yhdyshenkilönä ja raportoi vuosittain huhtikuun loppuun mennessä edellisen vuoden energiankäytöstä, energiansäästötoimenpiteistä ja niiden säästövaikutuksista sekä muista sopimuksen mukaisista toimenpiteistä energiatehokkuussopimustoiminnan seurantajärjestelmään. Lisäksi vuosittainen JETS-raportti esitellään teknisessä lautakunnassa.